

NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
ŠIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEŽOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE
POJEDINI BROJ Din. 1.50

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI GO-
DIŠNJE Din. 60. — ZA INOZEMSTVO Din. 120.
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 24.

Šibenik, 14. srpnja 1924.

God. IV.

ZLOČIN

Pod ovim naslovom ugledna „Goriška Straža“, glasilo naše zaslužene braće u Gorici, u broju od 7. ov. mj. prilikom Matteottijevog umorstva donosi ovaj uvodnik:

„Tijelo Italije već tri tjedna trese se u bolesnoj groznici. Puk je iznenađen ugledao pred sobom grozni, strašno iznakažen obraz zločina i iz dubine pučkih masa istrgao se pokrik: Mač pravice neka bez milosrđa padne na zločince, neka usmrti ubojice, neka pokosi sve, koji su zločin pripravili i naručili.

Zločinci su zatvoreni. Čeka ih teška, možda doživotna tamnica. A što zatim? Zločinci su zatvoreni, ali je Zločin još živ i prolazi ulicama mjesta, prijeti, ubija.

Ne čudimo se. Sjeme, koje su neki besavjesni vođe sijali sve ove godine po ratu, proklijalo je i rodi otrovnim plodovima. Vođe su učili mlade, strastvene pristase: U ime domovine nužite i palite, napadajte s oružjem, strijeljajte i koljite protivnike. Ako ubijete u ime domovine protivnika, činite sjajno i zaslužno djelo.

I mladi ljudi su slušali. S bačinama i revolverima navalili su na protivnike. Bili su zaštićeni. Svi zločinci su im bili već unaprijed oprošteni „u ime domovine“. Izašao je posebni zakon, koji donosi pomilovanje svim ubojicama i krvnicima, ako su davili i strijeljali mirne i nedužne državljane „u patriotske svrhe“.

Na oltar su postavili Zločin, slavili su ga, klanjali mu se. I zločinci, krvnici, ubojice, varalice dobivali su nagrade, počasne naslove, vodeća mjesta. Sve više je nevine krvi teklo.

Iznenađa je pak iz krvi uzrastao zakon Pravice. Nad Italijom stoji danas ogromna sjena mrtvog Matteottija, za njim stoje čete malenih, neznanih ljudi, kojima je Zločin uzeo život. I narodna se svijest probudila. Narod drhtući od groze i ogorčenja zahtijeva, da bude konac zločinima.

Sve one, koji su slavili i uzveličavali zločin, obuzeo je smrtni strah. Blijedi i u neprilici mucaju kao svojedobno Pilat: „Mi nijesmo sukričvi radi prolivene krvi toga pravednika“.

Svi izgovori, sva izmotavanja više ne pomažu. Narodu su se otvorile oči i zato on vidi: Krivi su svi, koji odobravaju i slave politički zločin. Krivi su svi, koji su kroz dvije godine huškali na umorstva i gomilali smrtno grozno protivnicima. Svi li vodeći ljudi stoje danas pred sudbenim stolom talijanskog naroda.

U tom velikom probuđenju narodne svijesti opet se očitovalo, kako stalno i nužno djeluje Božja pravica u svijetu. Umorstva, ubojstva, nasilja, zločinstva političnoj skupini mogu donijeti trenutačan uspjeh. No zločincu je već za petama osveta, već se iz krvi diže vječni zakon Božje pravice.

I tako će svi, koji se jedino uzdaju u mač, od mača i poginuti.“

Za izvanredni saziv Nar. Skupštine.

Zahtjev Opozicionog Bloka.

9. ov. mj. održana je najavljen konferencija Opozicionog Bloka, kojoj su prisustvovali i predstavnici HRSS. Sa sjednice je izdan ovaj službeni komunikaj:

„Danas su se sastali u Narodnoj skupštini na savjetovanje o političkoj situaciji predstavnici opozicionih stranaka. Na sastanku u ime demokratske stranke bio je Ljuba Davidović, u ime HRSS Predavec, u ime SLS dr Korosec a u ime JMO dr Spaho. Pošto su međusobno razmotrili važne političke događaje od posljednjeg sastanka u Zagrebu, kao i dobro raspoloženje u svim krajevima i odobravanje rada opozicionog bloka pretresena je cijela unutarnja politička situacija. Predstavnici opozicionih stranaka konstatovali su, da se zemlja još uvijek nalazi u neustavnom stanju, koje je pogoršano još nasiljem i bezakonjem vlade i njezinih organa, koje se u svim krajevima vrši nad građanima, koji ne pripadaju vladinim strankama, Potrebno je stoga i u interesu države i u interesu naroda, da se što prije

potraži izlaz iz ove neodržive situacije. Opozicioni blok smatra i sada kao i ranije što je naglasio u više prilika, da se današnje neustavno stanje može popraviti samo, ako se odmah sazove vanredni saziv za riješenje krupnih i neodgovodnih poslova narodnih. Opozicione stranke, koje sačinjavaju većinu, spremne su i sada da prime odgovornost za rad u narodnoj skupštini. One imaju zato i izraden program. Izvođenje ovog programa u vezi sa radom na sporazumu i suzbijanju korupcije i na provođenju zakonitosti i prava u svim granama države bilo bi od neizmjerne koristi za narod i državu. Opozicione stranke traže stoga, da se narodna skupština ima sazvati u vanredni saziv. I na ovom sastanku je konstatovana potpuna jednodušnost u prosuđivanju svih aktualnih političkih pitanja.

Dan budućeg sastanka predstavnici opozicionih stranaka ne će sada utvrđivati, nego će ostaviti g. Davidoviću, da sazeve predstavnike opozicije, čim to bude tražila politička situacija.“

Iz domaće i vanjske politike.

Pašićeva vlada pred demisijom.
U petak 11. o. mj. povratio se kralj Aleksandar s Bleda u Beograd. Tim je preneseno u Beograd riješenje današnjega nesnosnoga stanja. Pašić i Pribičević nijesu dobili izbornu vladu, što je i sad njihova najveća i najpoželjnija želja, ali je danas skoro izašla iz kombinacije. Kralj je istoga dana otputovao za Topolu, te će danas po svom povratku u Beograd primiti predsjednika ministarskog savjeta Pašića, koji će, kako se čini, predati demisiju i zatražiti opet izborni mandat. Drži se, da on taj mandat ne će dobiti. Stoga se opet šire pojačane vijesti o jednoj širokoj međustranačkoj vladi bez Pribičevićevih mameluka i Pašićevih korupcionista. Pribičevići demokratski su silno potišteni te hoće raznim sredstvima da intriguju, e da opozicioni blok ne uspije u svojim namjerama. No to im ne uspijeva. Opaža se, da Pribičevići „samostalci“ znatno opadaju u Sloveniji i Hrvatskoj, dok ih u Dalmaciji ni nema, a taj pad će uskoriti i skora demisija Pašićeve vlade.

Davidović za reviziju ustava.
Beogradska „Pravda“ donosi oštar članak Lj. Davidovića protiv Pribičevića, u kojem on izjavljuje, da ne će nikad diskutovati sa Pribičevićem, jer je on vještiti ratnik sa istinom, zagrijava se za klevete i oduševljava uvredama. U članku Davidovića među ostalim ističe i ovo: „Pribičević je protiv revizije ustava, jer misli, da se samo tako može održati na vlasti, ali se ipak vara. Mi smo za reviziju ustava...“

Treba li da se izmjene neke odredbe ustava, to se trebaju izmijeniti.“

Povjerenje Radićevaca u Opozicioni Blok. Predavec prije svog odlaska iz Beograda novinarima je među drugim i ovo izjavio: „Svim silama treba nastojati, da se neparlamentarna vlada ukloni i dovede na vlast vlada sa povjerenjem naroda i Skupštine. Opozicioni Blok daje dovoljno garancije, da može vladati sa Parlamentom i da može posvršavati sve važne poslove, sa odobrenjem birača što su dokazali zadnji zborovi... Još u prvom dolasku u Beograd mi smo dali potpuno povjerenje Opoz. Bloku i g. Davidoviću. Sad stojimo na istom stanovištu. Pomagat ćemo svaku kombinaciju, koju primi Opozicioni Blok. Sporedno je, da li će koncentracija biti sa radikalima ili bez njih.“

Pribičevići dijele oružje. Iz Like te graničnih bosanskih krajeva javljaju da je podijeljeno nekih 48.000 pušaka među pristase Pribičevićeve Stranke. Na taj se način dakle Pribičevići pripravlja za krvave izbore, koji bi se imali vršiti u znaku nasilja i terora, ako ih bude vodila Pašić-Pribičevićeva vlada.

Opet sukobi s Talijanima. U srijedu 8. o. mj. došlo je na našoj granici s Italijom u Sloveniji opet do žestokog incidenta. Između Planine i Logatca talijanski pogranični stražari pucali su na automobil, u kojemu su se vozili generalni direktor carina Va-

sa Dimitrijević i upravitelj carinarnice u Rakeku Rafajlović. Ispaljeno je oko deset hitaca, koji nasreću nisu nikoga pogodili. Automobil se vozio isključivo po našem teritoriju. U jednoj gostioni kod Rakeka, na talijanskom teritoriju došlo je do svade između naših seljaka te talijanskih financijskih straža, koji su počeli pucati iz revolvera na naše državljane.

Progoni komunisti. Ovih je dana policija zaplijenila neke brošure komunisti, povelu premetačinu u stanovima komunisti te optužuje cijeli centralni odbor nezavisne radničke (komunističke) stranke po zakonu o zaštiti države radi brošura: *Makedonija Makedoncima, zemlja zemljoradnicima i Uloga proletarske omladine*. Centralni odbor komunističke stranke izdao je saopćenje, u kojem tvrdi, da je druga brošura preštampana iz *Mladog Radnika*, gdje nije bila zaplijenjena. Tekom prošlog mjeseca uapšeno je oko 160 članova stranke, ali je većina zbog pomanjkanja dokaza puštena na slobodu.

Slab položaj francuske vlade. Ljevičarska vlada Herriota nije u najboljem položaju. Belgijske su, a i neke druge, novine bile donijele Herriotovu izjavu nakon njegovog sastanka s MacDonaldom u Chequersu, da Francuska sklapa s Engleskom onakav obrambeni pakt, kao što je to bio onaj 1914. god. MacDonald je to odlučno opovrgao i tim stavio Herriota u nemalu nepriliku, jer mu sada opozicionalne novine predbacuju, da nije u Chequersu ništa učinio te da i sama londonska konferencija saveznika ne će dati sasvim plodnih rezultata. Osim toga Herriot ima jaku opoziciju u senatu, koji je birao za svog predsjednika jednog bivšeg Poincaréovog ministra. Čini se, da će stoga doći u Francuskoj do vladine krize.

Rumunjska prijeti istupom iz Male Antante. Na konferenciji Male Antante, koja traje od 11. do 13. o. mj. Rumunjska će zatražiti, da Česloslovačka i Jugoslavija izjave, kako će se držati u slučaju rusko-rumunjskog sukoba. Rumunjske novine pišu, da će Rumunjska izaći iz Male Antante, ako joj Jugoslavija i Česloslovačka za slučaj rata sa sovjetskom Rusijom ne dođu ususret. Radi tih rumunjskih izjava češke novine oštro napadaju Rumunjsku.

MacDonaldov put u Pariz. 8. o. mj. otputovao je predsjednik engleske vlade Ramsay MacDonald na poziv ministra predsjednika u Pariz, da se sporazume glede prijedloga Dawesa za riješenje reparacijskoga pitanja. O njihovu sastanku izdano je opširno saopćenje, u kojemu se kaže, da je postignut potpuni sporazum upogled sazivanja međusavezničke konferencije u Londonu, koja ima da se odлучi za ili proti Dawesovu nacrtu za plaćanja ratne odštete sa strane Njemačke.

MacDonald je izjavio, da su pregovori bili vrlo teški, ali da je ipak došlo do saglasnosti.

Izbori za predsjedništvo Sjedinjenih Država imali bi da se skoro obave. Glavna je borba između republikanske stranke, koja kandidira Coolidgea, i demokratske, koja kandidira Dawesa. Uz te dvije stranke istakla je i socijalistička stranka svoga kandidata i to senatora La Follette.

Zabranjen povratak Radiću u Beč. Austrijska vlada je uskratila Stjepanu Radiću putni list, jer da se tekom svog boravka u Beču bavio aktivno politikom te je tim prekršio pravo utočišta.

Cankovljeva vlada baca komunističke zastupnike iz parlamenta. Vladajuća stranka u Bugarskoj, Cankovljeva, *Demokratski Zgovor*, počela je raspravljati o tomu, da li će se ukinuti i poništiti mandati komunističke stranke. Čini se, da će biti stavljen u izborni zakon dodatak, po kome se može poništiti i oduzeti mandat licima, koja su članovi protivdržavnih stranaka, koje potpadaju pod zakon o zaštiti države. Ama baš kao Pašić-Pribičevićeva vlada 1921. g.

Novi krvavi sukobi u Albaniji su opet izbili između pristasa Fan Nolijeve vlade i muslimanskog stanovništva. Vlada je stoga za neke krajeve proglasila opsadno stanje te izdala naredbu, da se ima predati oružje, jer da će se poslije ove naredbe strijeljati svaki onaj, kod koga bi se našlo kakvo oružje.

Nemiri u Braziliji. U cijeloj Braziliji je buknuo revolucionarni pokret. Tom prigodom je u St. Paulu poginulo 250 ljudi, a preko 200 ih je ranjenih. Vladi još nije uspjelo, da uguši ovaj prevratnički ustanak i uspostavi mir.

Orlovski vijesnik

Tečaj za daštvo i mladu inteligenciju priređuje Hrvatski Orlovski Savez od 6.—14. kolovoza. Na tečaju će predavati ponajbolji katolički radnici na kulturnom polju. O ideologiji Orlovstva predavat će poznati slovenski književnik Franjo Terseglav. Tečaj počinje 6. kolovoza ujutro, kad svi učesnici treba da budu u Đakovu. Informacije o stanu i hrani daje Hrvatski Orlovski Savez. Prijave se primaju samo od daka viših razreda srednjih škola, sveučilištaraca i mlade inteligencije do 15. srpnja.

Javni nastup u Sv. Ilji. Omladinsko društvo u Sv. Ilji kraj Varaždina priređuje u nedjelju, 20. srpnja, prigodom proslave 5-godišnjice svog opstanka svečanu proslavu s javnim nastupom, na kojem će sudjelovati društva iz okoline te iz bližih krajeva Slovenije. Prijave prima Hrv. Kat. Oml. društvo u Sv. Ilji kod Varaždina.

.. PODLISTAK ..
D. I. VULETIN:

Beatifikacija Pija X.

Još nije prošlo ni 10 godina od smrti pape Pija X., a već se govori i ozbiljno radi o tomu, da ga se proglasi blaženim i uzdigne na čast javnog štovanja na oltarima katoličke Crkve. U analima rimske kurije inicijativa jedne beatifikacije poslije samog decenija znači neki osobiti i izvanredni čin.

Život pape Pija X. zbilja je jedna slatka povijest ugodne dobrote, blagosti i velikodušnosti, ljubavi i apostolske revnosti. Tko hoće da se zadube i bolje prouči karakteristike života ovoga pape, mora doći do zaključka, da njegovo djelovanje, naoko prosto i čedno, ostavlja duboku brazdu u svetosti života Crkve, oso-

Tekst sporazuma Opozicionog Bloka.

Davidović je 7. ov. mj. na plenarnoj sjednici šireg glavnog odbora Demokratske Stranke pročitao ovaj tekst sporazuma, svojedobno uglavljenog između stranaka Opozicionog Bloka:

„Predstavnici Demokratske Stranke, Slovenske Pučke Stranke i Jugoslavenske Muslimanske Organizacije su svestrano pretresli cijelu situaciju i konstatovali, da je stanje u zemlji urodilo teškim nezadovoljstvom, koje raste svakim danom radi nepoštivanja zakona, toleriranja korupcije i partizanstva, koje je u stanju da dovede u pitanje red u zemlji. Da bi se sačuvala zemlja od kobnih posljedica takove uprave i politike, potrebna je suradnja svih elemenata u novome pravcu, i zato treba da se ostvare općenite osnove za rasplet prilika.

Nažalost predstavnici stranaka opovornici moraju konstatovali, da je situacija u tolikoj mjeri iskvarena i zaostrena, da se tek prethodno moraju za saniranje odnosa stvoriti pogodbe za takvu dalekosežnu radnju. Ostajući prema tome svaka na svojem programu, stranke ugovornice preko ovlaštenih predstavnika sporazumljuju se, da će te prethodne pogodnosti ostvariti ostavljajući na stranu pitanje programatičkog stanovništva svojih stranaka tako, da se naj-

prije ostvari suradnja njihova s ostalim strankama, a onda će se na pitanje uređenja državne moći da pristupi i k rješavanju toga pitanja.

Da se da mogućnost za takvu široku suradnju, stranke su suglasne u tome: 1. da se sve tri grupe udruže i koordiniraju svoje napore, da onemoguće produženje sadašnje političke situacije i ovakve dalje vladavine; 2. da u tom slučaju, ako bi Kruna apelirala na njih ili na jednu od njih, prime zajedno obavezu vlade pod uvjetima, po načinu, koji će se zasebno predvidjeti; 3. da se toga zadatka spram političke situacije mogu primiti samo onda, ako njihova nova vlada dobije ovlaštenje, da raspusti narodnu skupštinu i provede nove slobodne izbore; 4. da njihova zajednička vlada što prije zavede korektnost u državnu upravu i uguši korupciju i bezakonje; 5. da ta vlada dade upravu čistih činovnika bez obzira na partijska obilježja; 6. da svrši ove zakone i poslove: zakon o invalidima (po mogućnosti još s ovom narodnom skupštinom), zatim najpotrebnije izjednačenje zakona, te zakone o centralnoj upravi, o samoupravama, o općinama, o izjednačenju poreskih tereta, korekture zakona o činovnicima i sve zakone i izmjene, za koje bi se sporazumjele.“

Radnički jubilej u Sloveniji.

1. lipnja o. g. proslavili su kršćansko-socijalistični radnici u Sloveniji tridesetu godišnjicu svog pokreta.

Pred trideset godina, kad je kapitalizam drmao državama i na bezdusšan način izrabljivao baš siromašne slojeve radnoga naroda, najveći sin slovenskoga naroda *dr. Janez Krek*, koji je onda u Ljubljani kapelanovao, dao je prvi poticaj za osnutak jednoga radničkoga društva na kršćanskim temeljima. Osnutkom stoga društva počeo je kršćansko-socijalni pokret u Sloveniji. Odmah zatim počele su se osnivati i po drugim mjestima kršćanske radničke organizacije, i to gospodarske (zadruga za gradnju stanova, konsumne zadruge, radničke kuhinje, novčane zadruge) i političke. Val toga kršćanskoga radničkoga pokreta zahvatio je Kranjsku i Štajersku, Korušku i Gorišku te cijelo slovensko Primorje. Za radničke organizacije, koje imaju da štite radnika prema gazdama i gospodarima, osnovana je matica: *Jugoslavenski Strukovni Savez*, koji danas obuhvaća osim slovenskih kršćanskih radničkih organizacija i

hrvatske takve organizacije. Osnovana je i matica političkih organizacija *Delavska Zveza*, koja je dio SLS. Sve te organizacije podigle su slovensko radništvo te je ono danas jako i moćno protiv svih kapitalističkih pojedinaca i stranaka.

Velik uspjeh sve te radničke organizacije imaju zahvaliti u prvom redu svom programu. Te radničke organizacije stoje neslomivo na načelu *kršćanskoga socijalizma*. To je načelo, koje uređuje cijelo naše življenje i političko i kulturno i gospodarsko tako, da ne bude na korist samo nekolicine pojedinaca, nego cijeloga radnoga naroda. To je načelo koje postavlja cijelo naše življenje na jedan *kršćanski temelj poštenja, pravde, jednakosti i ljubavi*. Načelo kršćanskoga socijalizma traži od svakoga člana ljudskoga društva ispunjavanje svijju dužnosti, koje on ima prema njemu, a u prvom redu *dužnosti rada*.

Dr. Andrej Gosar, ideolog i politički vođa kršćansko-socijalističkoga radnoga naroda u Sloveniji, prigodom tridesete godišnjice kršćansko-socijalnog pokreta piše:

sigurnom savješću prosljediti sa beatifikacijom treba da papa potvrdi. Poslije najstrože sudbene procedure nadolaze liturgične ceremonije, u kojima će papa proglasiti blaženim svoga istoimenog velikog predšašnika.

Osobne kreposti.

U svojoj oporuci papa Sarto napisao je ove riječi: „Siromah sam se rodio, siromah i umirem“. Ove riječi mnogi ni stariji ni noviji pape ne bi bili mogli napisati. On se zbilja rodio kao siromašno seljačko dijete u malom selu Riese. Kao dijete nije imao ni cipela. Da pade u školu, koja je bila u Castelfranco, deset km. od Riesa, hodio je bosonog, a siromašne cipele kao predmet luksusa nosio je povezane o štapu, da ih obuče samo, kad ude u grad i u školu. Poslije je obavljao službu listonoše i trgovačkog agenta. Ostao je uvijek siromašan i s tim je bio sretan i zadovoljan. Kao

„Naša zemlja je malena i siromašna. Zato je siromašan i naš rod. Malo nas je, pa ni za te nema mjesta, da bi svaki mogao imati svoj dom, u kojemu bi živio svojim vlastitim životom. Stoga su morali sinovi i kćeri naše krvi ići u tudinu, u Njemačku, Ameriku, Egipat itd., da zasluže koru kruha.

Malu nas je, pa i ti bi ostali siromasi i onda, kad bi sve svoje bogatstvo pravedno među sobom podijelili. Mi stoga nemamo ni Stinnesa ni Forda, ali zato imamo armadu rada željnih ruku, koje ne mogu dobiti u svojoj domovini posla i zaslužbe. Naš rod je od siromaha, koji jede svoj kruh u znoju svoga lica. Neka nas radi toga ne bude strah, *jer time izvršujemo najvišu zapovijed. Pamtimo, da je sudbina naša, da moramo biti radni narod.*

Naš narodni kapital jesu bistar razum i radišne ruke. I što nes više bude, tim bolje ćemo morati taj svoj kapital svi od prvoga do zadnjega pametno upotrijebiti i iskoristiti. Što nas više bude, to ćemo moći braniti manje trutova, koji misle, da snijui živjeti od svoga imetka, što zapravo znači od tuđega rada *Zato jesmo i moramo biti branitelji maloga čovjeka, jer on predstavlja, a predstavljat će sve više i više, većinu slovenskoga naroda. To je razlog, da jesmo i moramo biti socijalisti, jer će tabor slovenskoga naroda biti prije ili kasnije socijalistički tabor.*

Naš narod je vjeran. On poštuje svetinje svojih otaca. Naš narod mora biti vjeran, jer inače njegov život pun trpljenja ne bi imao ni cilja ni smisla. S bezvjerstvom se lako teže samo trutovi u njegovom društvu.

Stoga je naš *kršćansko-socijalni pokret: pokret sve ane većine naših vjernih ljudi, koji žive pretežno od svoga vlastitoga duševnoga ili tjelesnoga rada*. Njegova je zadaća, da svoje u svoje redove sve te staleže i slojeve te da ih vodi po poštemom i pravom putu k njihovom cilju. Ako se to ne dogodi, onda će naš narod uzalud tražiti svoj socijalni ideal u materijalističkim pogreškama i zabludama. Ali ga ne će naći, *nego će izgubiti ono najdragocijenije: vjeru u Boga, koja mu jedina daje u najtežim kašnjanima moć života. Zato jesmo i moramo biti kršćanski socijalisti*“.

U tim riječima nalazi se ukratko skupljen cijeli program slovenskih kršćanskih socijalista i njihovih ustanova.

Sama proslava tridesetogodišnjice protekla je svečano. Nakon mise stolne radnika i radnica svrstalo se u veliku povorku, koja je s glazbom na čelu otišla do *Ljudskog Doma*,

biskup Mantove pisao je kardinalu Svampi: „Mogu živjeti dosta dobro, jer nemam velikih zahtjeva“.

Neki ugledni starac u Saizanu, gdje je Josip Sarto bio župnikom mnogo godina, upitan tu skoro od diecezanskoga suda u Treviso, tpično je izjavio, kako je onda njihov mladi župnik činio, da poskupi kapula i kako je za njega i sestru bilo osobito veselje, kad bi imali na trpezi graha i polente.

U Mantovi je kao biskup imao prihod od kakvih 30 hiljada lira. Bio je osupnut radi tolikog bogatstva. Kako nije nikada držao ni vodio računa o svojim troškovima, začudio se, kad je na svršetku godine uvidio, da svi biskupski prihodi nijesu dostatni, da podmire sve potrebe nevoljnih siromaha; koji su mu se obračali za pomoć, a on im je uvijek davao i davao, dok je bilo i zadnjeg novčića.

(Svršit će se.)

gdje se održalo svečano zborovanje. Velikom dvoranom odjekivalo je srdačno pjeskanje govornika predsjednika zastupnika J. Gostinčara, koji se od prostog radnika popeo čak do ministra socijalne politike pred četiri godine, *dra Gosara*, kojij se u svom velikom govoru istaknuo načela i smjernice kršćansko-socijalnoga radničkoga pokreta, te drugih govornika. Istoga dana popodne održala se glavna skupština *Delavske Zveze*, na kojoj se pretresao politički položaj i stanje političkih organizacija. Dan proslave završio je sa dramom *Divji lovec* od Finžgara, koju su pri koncu nešto ometli orjunaši radi događaja u Trbovljama.

Braća Slove, ci ponosno gledajući na prošli rad idu naprijed razvijajući svoje vrste i dižući visoko zastavu kršćanstva i socijalne pravde. U tom svom radu oko obnove i stvaranja novog svijeta naći će vjerne drugove i u nama Hrvatima, koji s njima jednako mislimo za bolju budućnost našega naroda.

Uoči blagdana sv. Jakova.

Do par dana, i to baš 25. ov. mj. svetkuje se u našem gradu i u biskupiji blagdan sv. Jakova, patrona grada. Otkad se ustanovila šibenska biskupija dvanaestog vijeka, sv. Jakov bio je biran zaštitnikom grada i biskupije. Već stara crkva bila je posvećena sv. Jakovu. Nova katedrala šibenska, dragulj umjetnosti, kojim bi se i veograd ponosio, bila je također svećanim načinom posvećena velikom apostolu. Šibenik je kroz vjekove slavio svog zaštitnika osobitim slavljem. Uz svetkovinu sv. Jakova povezao je i onu sv. Ane i sv. Krstofora, tako da su ta tri dana bila ne samo crkvene, već i narodne slave. Kroz te dane okolina je šibenska zalazila u grad, gdje je vladalo animirano raspoloženje i obavljale se lijepe stare tradicije.

Zadnjih decenija ta je slava počela da jenja. Ta pojava u toliko je zazornija, što je poznato, da u našoj domovini od grada pa do najzabitijeg sela ljubomorno se gaje stare tradicije i glavni se crkveni godovi jednako kao nekad slave.

Crkvena je vlast u Šibeniku poduzela shodne korake, da blagdanu sv. Jakova i dvaju susljednih dana povrati donekle stari sjaj. Na dan sv. Jakova slijedit će u 9 i po safi tradicionalna procesija gradom. Pozvano je okolno svećenstvo, da kao nekoć uzveliča svojim prisustvom svečanost. U crkvi će se obaviti služba Božja najsvetnijim načinom.

Općina je urekla za 25. jula, dan sv. Jakova, veliki pazar, koji će također privući u grad mnogo naroda iz bližnje i dalje okolice.

Svracamo pozornost građanstva i okoline na sve ovo pozivajući ga, da svojim sudjelovanjem uzveliča crkveni blagdan svog zaštitnika sv. Jakova te blagdane sv. Ane i sv. Krstofora. U doba, gdje je oronulo sve, što je zapravo lijepo i dobro, nada sve je nužno oživjeti duh ovako lijepim tradicionalnim godovima.

Burza.

Zadnji tečaj na zagrebačkoj burzi bio je za:

Dolar u čeku Din 85.70
Liru tal. u čeku Din 3.64
" u papiru Din 3.60
Franak francuski u čeku Din 4.32
" švajcarski Din 15.45
Česke krunice Din 2.495
Napoleone Din 300.

Visoki kraljevski par na prolasku kroz Skradin i na Visovcu.

(Posebni dopisi "Narodne Straže".)

Skradin, 9. srpnja.

Poput električne struje prohuju 7. o. mj. oko 11 s. Skradinom vijest, da će kralj domalo proći preko Skradina. Sve se užurbalo, da mu izade nasusret. No brži auto od nas. Projuri velikom brzinom, tako da su samo pojedinci, koje bi sreo, mogli doviknuti Nj. Nj. V. V. "živjeli"! Kralj se svakomu ljubezno smiješio i naklanjao. Međutim kano bujica stalo trčati sve građanstvo prema vozarići misleći, da će tamo biti sretno vidjeti ga, kad bude izaći iz auta, da prođe preko mosta. To je i posrećilo nekoliko mladih dobrih trkača, s kojima se Nj. V. milostivo i razgovaralo. Drugi morali se zadovoljiti, da s ovu stranu rijeke svaki sa svoga mjesta mašu rupcima i kliču "živio", dok je s onu stranu rijeke automobil već pušio put Šibenika. Grad je uz to bio u moru zastava, zvona slavila na objema crkvama i maškule pucale, da je sve grmjelo.

Dok je narod razgovarao u skupinama o izvanrednom događaju, eto radosne vijesti, da su Nj. Nj. V. V. kralj i kraljica iz Šibenika pošla na slap Krke, pa će odale opet natrag kroz Skradin. Ponovno val ljudstva valja se. Nitko živ nije ostao kod kuće. Znadu, da će kroz Skradin. Mogu čekati pred gradom u lijepom hladu. No sumnja, da bi mogao s Krke preko mosta u Šibenik i Split, nagna sve, da po onom žestokom suncu u puklo podne odu opet na vozariću, da kod mosta čekaju. Vatra u srcu tolika je, da je zega sunčana hlad! Napokon dočekasmo historički momenat. Auto s kraljem i kraljicom dođe do nas. Sado nastade nešto neopisiva. Da je u autu bio Franz Joseph ili Karl, bilo bi tu 100 žandara, a narod bi morao na primjerenoj distanci stati. Kod našega kralja nije tako. Svatko misli, da je kralj dio njegovoga bića: jedno tijelo, jedan

Iz katoličkog svijeta.

Mudre riječi predsjednika Coolidge američkim đacima. Na akademiji prigodom podjeljivanja diploma 500 đaka katoličkog sveučilišta u Washingtonu održao je lijep govor i Coolidge, predsjednik Sjedinjenih Američkih Država. Među ostalim je on naglasio i ovo: "Vjersko osvjedočenje isto je tako bitno potrebno mladom doktoru kao i znanje i iskustvo... Sretan uspjeh ne zavisi toliko od znanja, koliko od načina, kako da ga upotrijebimo. Ne mogu se riješavati problemi života bez dobro izgrađenog značaja i ako nas pri tom ne vode moralni poticaji. Potrebno je, da budete energični, odvažni, aktivni, ali je potrebno da budete i ponizni. Potrebna je znanost, mudrost, iskustvo, ljubav za napretkom. No isto tako je potrebno i stalno vjersko osvjedočenje". Tako govori veliki američki državnik mladim doktorima. Neka naši liberalci sada i njega proglašaju "klerikalcem"!

Katolički dački sastanak u Požegi. Jugoslavenska Katolička Dačka Liga priređuje 2-5 kolovoza ove godine opći dački sastanak u Požegi, na kojem će seniori akademskih društava i akademici održati više aktualnih predavanja. Sastanak će svakodnevno biti spojen sa društvenom zabavom, a pri svrši sastanka priredit će se izlet u zlatnu požešku dolinu. Među katoličkim akademikarima i

život s njime. Zato učas pusta masa opkoli auto. Urnebes poklika kralju, kraljici, prijestolonasljedniku! Svatko se fiska k autu, svatko hoće da ga vidi, da to ponese kao najljepšu spomenu života. Ljekarnik Corubolo pozdravlja ga lijepim riječima, ali se ne čuje od pustog urnebes silnih poklika. Kralj se smiješka očito razdragan, klanja se, zahvaljuje. Auto međutim počeo pomalo micati se, dok ne izade na čistinu, pa odjuri kroz grad put Visovca.

Cio onaj dan i jučer, pa još i danas, u gradu se samo govori ob ovoj visokoj posjeti. Svih je jedina želja, da nam se što prije Nj. Nj. V. V. povrate i bar jedan dan ostanu kod nas.

Visovac, 7. srpnja.

Danas, u 2 sata popodne, franjevački samostan na Visovcu posjetili su posve nenadano Njihova Veličanstva Kralj Aleksandar i Kraljica Marija. Čim su braća u samostanu opazila visoke goste, odmah su uz slavljenje zvona i vijanje narodnih barjaka pohrlili, da objeručke i punim srcem prime kraljevski par, koji je ovamo došao sa Bleda. I kralj i kraljica veoma su se ljubezno udostojali napose pozdraviti svakoga redovnika i s njima biti puna dva sata. Sa osobitim zanimanjem pregledali su crkvu, samostansku riznicu, razne umjetnine i biblioteku. Kraljica je ponijela sobom mnoge vlastoručne i razne fotografske snimke, pače je redovnike toliko počastila, da je mnoge snimila u društvu sa Njegovim Veličanstvom Kraljem. Na poslijetku su rajradije dali svoje potpise u album visovačkih posjetnika. Nakon neprestanoga klicanja "živjeli" visoki gosti rastali su se i prosljedili dalje, a visovački je samostan zlatnim slovima u svoje anale upisao ovaj rijetki i veoma odlični posjet kraljevskoga para naše domaće krvi.

srednjoškolicima vlada već sada veliko oduševljenje za ovaj sastanak, koji će još jače učvrstiti njihove redove.

Mlada Misa. U nedjelju 13. o. mj. prikazao je u svom rodnom mjestu Makarskoj senior "Pavlinovića" Ivo Sandri, aps. theol., svoju prvu Nekrvnu Žrtvu. — Mladomisniku naša iskrena čestitanja!

Promocija. Na sveučilištu u Bratislavi bio je promoviran na čast doktora medicine Pavlinovićevac Nikola Šeparović iz Blata (na Korčuli). — Mladom doktoru srdačno čestitamo.

Pročelnici dačkih okružja. Pročelnicima ferijalnih okružja kat. dalm. daštva izabrani su drugovi: Božo Dulibić, iur. (Šibenik) za sjevernu Dalmaciju, Nikola Vidić, iur. (Čitluk, Sinj) za srednju i Ivan Vlatko Bučić, theol. (Blato na Korčuli) za južnu Dalmaciju. Umoljavaju se svi dalmatinski katolički srednjoškolci i visokoškolci, da se svojim pročelnicima jave.

Katol. kulturni radnici cijele Evrope, a možda i iz drugih zemalja, sastat će se po četvrti put u Veneciji na vijećanje o današnjim gorućim pitanjima: o devizi sadašnjega sv. Oca "Mir Kristov u kraljevstvu Kristovom", o kat. štampi, međunarodnoj organizaciji kat. svećenika, učitelja, mladeži i trgovaca, o brizi za iseljenike itd. Svaki učesnik ovakvog kongresa dobiva nove vidike za svoj rad, čuje mnogo toga od iskusnih ljudi stranih

naroda. upozna njihove metode, sredstva, poteškoće. Svaki se vraća učvrćen u svojim odlukama, s novom voljom za rad vidjevši tolike muževe, koji se bore za isti cilj. Skoro svaki se na takvom kongresu upozna s kojim strancem, što se bavi istim pitanjem kao i on, stupa s njim u dopisivanje i nikad ne požali onoga truda i troška. Usmena izmjena misli, osobni kontakt ne dadu se ničim nadomjestiti. Nijesu ovo veliki, manifestacijski kongresi. Tu se sastanu i ruku jedan drugom stisnu katolički javni radnici. Tko se za ovaj kongres zanima, neka zatraži odmah informacije od povjerenika "Inter. Kat. Lige" (Ike) za Jugoslaviju g. Ambrozija Benkovića u Zagrebu (pošt. pret. 109), jer kongres se održaje od 15. do 20. kolovoza.

Domaće vijesti.

Papin dar "Hrvatskom Radišu". Sv. Otac Papa Pio XI. pristupio je kao član zakladnik za gradnju Središnjeg Doma "Hrvatskog Radiša" u Zagrebu darovavši društvu 10.000 dinara. Društvena mu se uprava zahvalila posebnom zahvalom na ovom lijepom daru.

Teška avionska nesreća. 7. ov. mj. uslijed kvara stroja blizu Lapada srušio se jedan naš vojnički hidroplan. Aparat je potpuno uništen, a posada nastradala životom. Žrtve nesreće su: N. Reman, pilot poručnik bojnog broda I. klase, Sima Munjak, mornar I. kl. iz Beograda i Ivan Bujas, mornar I. kl. iz Šibenika. Plemenitim žrtvama svoga zvanja želimo vječni pokoj!

Uzasna krupa sa jakim vijavicom prošlih dana kroz vrijeme od 20 časa uništila je sve vinograde, duhan, kukuruz, masline, smokve i ostalo voće i povrće po selima općine zemuničke, benkovačke, ninske i Smilčić. Šteta je ogromna. Narod ubiven i utućen misleći na crnu zimu, koja ga čeka. Vlasti treba da što hitnije i što izdašnije pomognu nastradalom narodu u ovoj teškoj nesreći.

Profesorski kongres u Splitu. Od 8.—10. ov. mj. održao se u Splitu V. profesorski kongres. Prisustvovalo mu je oko 400 profesora iz čitave države. Na njemu se raspravljalo o raznim staleškim pitanjima, osnutku profesorske zadruge te o reorganizaciji naše srednje škole.

Učiteljski kongres u Dubrovniku. Polovinom kolovoza imao bi se u Dubrovniku održati kongres Učiteljskog Saveza cijele naše države. Računa se, da će na njemu biti 2000 do 3000 učesnika među kojima 600 učiteljica.

Naši dopisi.

Betina, 5. srpnja. Članovi mjesne Čitaonice i Jugoslavenskog Sokola proslavili su danas velikom svečanosti blagdan naših svetih apostola Ćirila i Metoda. Već u večer javila se svečanost pucnjavom mužara. Ujutro prisustvovalaše korporativno službi Božjoj u mnoštvo naroda. Pjevala se Jutrnja, zatim svečana misa sa prigodnom propovjedi.

Na sat po podne svi se članovi sastajše pri zajedničkom objedu, preko koga je odsvirao mjesni sokolski tamburaški zbor desetak biranih komada. Izredale se zdravice, prigodni govori, te rodoljubno pjevanje.

Preko svog govora mjesni je župnik istaknuo važnost današnjeg goda. Naglasio je, da današnji blagdan mora biti ne samo nacionalni, nego i vjerski, jer smo u religioznom pogledu danas daleko sašli s puta, kojim nas upraviše slavenska sveta braća.

bašo bi stoga, da se u mjestu koje i vjerskih organizacija, osobito mladeg naraštaja. Pozvao je društvo, da doprinesu svoj obol za Apostolat sv. Ćirila i Metoda. Sakupilo se 105 din. i poslalo povjereniku D. Krsti Stošiću u Šibenik.

Betinjani su i ovom proslavom kazali, koliko važnost podavaju vjerskom osjećaju, što su nam ga preko naših preda usadili u dušu apostoli sv. Ćiril i Metod.

Književnost i umjetnost.

Hrvatske narodne poslovice. U svoje vrijeme izašlih poslovice našega hrvatskoga naroda, sakupljenih od preč. g. V. J. Skarpe ima još na svijetu. Ako je tko imao prilike da čitavo biserje našega naroda, mogao je uvjeriti, kako veliko bogatstvo nam. Bogat jezik velika sadržina i puno pučke filozofije, je krasna odlika tog dijela našeg narodnog blaga. Sve to skupljajući zgodno je porodio poslovice i popratio ih dobrim komentarom i tumačem, tako da je ta zbirka svakako jedna od naših najbogatijih knjiga poslovice te služi na najpiscu, koji zaslužuje svako priznanje. — Knjizi je cijena 30. din. a s poštarinom preporučeno 40. din., Novac se šalje unaprijed. Naručuje se na adresu: V. J. Skarpa, lektorik — Šibenik.

Općinske vijesti.

Brzojavka Općine Kralju i Kraljici. Mjesna Općina je upravila Nj. Nj. V. V. Kralju i Kraljici na Bledu ovaj brzojav: „Pučanstvo Šibenika, ushićeno jučerašnjim posjetom Vaših Veličanstva, izražuje svoju duboku zahvalnost i toplo moli, da bi se udostojala čim prije svojom daljom posjetom razveseliti ovaj grad i dati prigode Vašim Veličanstvima i Prejasnom Domu, da ovo pučanstvo iskaže svoje osjećaje i ljubavi i odanosti, koje jučer radi nenadnog dolaska i prekratkog boravka nije moglo u punoj mjeri da iskaže“.

Lična vijest. Presv. biskup dr. J. Mileta prošle srijede povratio se iz Rima, gdje je sudjelovao pri likvidaciji crkvenih dobara zažarske nadbiskupije.

Pobjegli iz tamnice. U noći između 12. i 13. ov. mj. na dosadašnji neobjašnjen način su iz ovjerenih sudbenih uza pobjegla oba Trščanina: Mario Celentano i Cristiano Riaviz, koji su kao glavni protagonist sudjelovali pri poznatoj proslavnoj krađi u Porezni Ured i bili tuženo osuđeni, prvi na 2 god., drugi na 1 1/2 god. tamnice. U interesu države, koja je u toku, ne možemo danas donijeti pojedinosti o ovoj jučerašnjoj senzaciji dana. To ćemo nastojati učiniti u dojučeršnjem broju.

Imenovanje. Zamjenik državnog odvjetnika u Šibeniku g. Stanko Rodić postavljen je ukazom za kotarskog suca u okružnom sudu u Šibeniku u I. kategoriju, 6. grupu.

Narodno pozorište za Dalmaciju u Splitu — na vrbi svirala! U ovom je listu bila iznešena tužba na gorenji naslov, tužba, koja je bila na ustima svih građana i koja se strpljivo podnašala bar godinu dana. Fakat je, da to Nar. pozorište ignorira ovaj grad, o čemu se sve više uvjeravamo. Izmotacije njegove Uprave u ovom listu bile su doista vještačke, ali neosnovane i smiješne bar za one, koji poznavaju okolnosti. Govorili smo s raznim osobama, s kojima bi Uprava pozorišta bila u dogovoru, ali svi su složni, da je ona imala malu ili bolje nikakvu volju, da što učini u ovome gradu. Evo najnovijega dokaza. Mi smo vjerovali Upravi, kad je u ovom listu pisala: „Mi smo i ove godine naše gostovanje u Šibeniku, u areni hotela Kosova, već najavili i doći ćemo čim prije... S naše strane mi smo spremni“. Što se pak dogodilo? Par članova Nar. pozorišta došlo je k nama, ali na svoju ruku. Izveli su nekoliko komada kao n. pr. Madame Butterfly jedino uz pratnju — klavira iza pozornice! I t. d. Diči se Uprava, da nam je ovo priredila? Zašto nam pak ona na svoju ruku ne pošalje bar desetak pjevača i desetak — petnaest članova orhestra, kako je to mogla učiniti malome Kninu, gdje su bile dvije operete na opće zadovoljstvo? Mi u Šibeniku imamo lokal s pozornicom u areni hotela „Kosovo“ vrlo zgodan, a što je glavno i besplatan. Gdje se što slična može naći? Dakle, gospodo od Uprave Nar. pozorišta, mi se ne damo zaslijepiti niti se radujemo pustim obećanjima, nego čekamo vaša djela!

Pomlađak „Šibenske Glazbe“ već je drugi put s uspjehom javno nastupio: na Tjelovu, sudjelujući u procesiji i na blagdan sv. Ćirila i Metoda u Stolnoj Bazilici sv. Jakova preko svečane sv. mise. To služi na čast mladim i požrtvovnim glazbarima i njihovom vrijednom i zauzetom učitelju g. Pechu, kao i neumornom členu uprave g. Drag. Vidoviću. Osobito nas veseli što se naša „Šibenska Glazba“ evo poslije punih 20 godina pomlađuje i dobija prve mlade sile. Želimo i preporučamo, da s istim zanosom, požrtvovnošću i ljubavlju nastave započeti rad koliko g. učitelj, toliko i naši novi mladi glazbari.

Otkazan izlet Jadranske Straže. Doznajemo, da je Jadranska Straža, otkazala izlet, koji je imao da bude od 13.—23. o. mj. od Sušaka do Kotora, jer u unutrašnjosti države vlada poseban interes za dolazak engleske

flote u naše vode. Tom će se prilikom prirediti kraći izlet do Splita, gdje će biti velike mornaričke svečanosti, a nakon toga je 10. augusta, otkriće Spomenika u Ercegnovome strjeljanim Dalmatincima za vrijeme rata.

Darovi „Uboškom Domu“. Da počaste uspomenu *Paške juras-Rora*: Obitelj pok. Ante Bogdanovića din. 200, Tvrtka A. Šupuk i sin din. 100, Krste Margetić, Vilim Beroš i Obitelj Jakova Jeličića po din. 50, Tome Baranović i Katica Ungaro po din. 30; Obitelj Burić, Braća Ijadica, Ante Belamarić pk. Miše, Petar Grubišić, Obitelj Battigelli, dr. Julije Gazzari, dr. Ante Dulibić, Ante Ćorić, Obitelj pk. Petra Škarice i Vladimir Kulić po din. 20; Vica ud. Bogdanović, Toma Bumber, Josip Tambača i Aleksandar Šupuk po din. 10 te Ante Tikulin din. 5. Da počaste uspomenu *Anke ud. Grubišić*: Joso Tambača, dr. A. Matković i Tvrtka Paško Rora po din. 20; Vladimir Kulić, Krste Ijadica, Vinko Šupuk, kap. Ante Zafranović, Josip Trlaja, Vica ud. Bogdanović, Šarić Luka i Obitelj Stipe Bođula po din. 10. Da počaste uspomenu *Vjekoslava Bogdana*: Šibensko „Sokolsko Društvo“ din. 50, Ivo Malenica din. 20, Tona ud. Pasini din. 10, Vica ud. Bogdanović i Ivan Vučić pk. Andreje po din. 5. Da počaste uspomenu *kanonika Grge Gojanovića*: Grubišić Petar din. 50, Gianina Trasciani din. 30; don Rudolf Pian, Katica ud. Zenić,

Ivo Antić-Poluš, Vladimir Kulić, Vilim Beroš, Katica Ungaro i Kužina Dunko po din. 20; Aleksandar Šupuk i Amalija ud. Friganović po din. 15; kan. Vicko Skarpa, Ivan Vučić pok. Andre i učitelj Ante Bumber po din. 10 te Damjan Skočić din. 5. — Svima darovateljima Uprava najharnije zahvaljuje.

Bezvjerci daju milijune za bezvjeršku štampu, a zar je onaj pravi katolik, koji žali pomoći katoličku štampu makar s nekoliko dinara?

Unajmljuje se dućan sa skladištem na Zelenom Trgu. Za potankosti obratiti se Upravi lista.

PAPIRNICA
GRGO RADIĆ - ŠIBENIK
(GLAVNA ULICA)

Trgovine na veliko i malo papirnom, pisačim i risačim priborom. Skladište trgovačkih knjiga kao i knjiga za osnovne škole. Bogati izbor svih vrsti kancelarijskog pribora za škole, urede itd. Tvorničko skladište pisačeg papira uz najumjerenije cijene.

CIJENIK ŠALJEM NA ZAHTEJV

Zadružna gospodarska banka d. d.

Visetite zgrada
Glavna ulica 106.

Podružnica Šibenik

Brz. naslov *Gospobanka*.
Telefon br. 16 - Noćni 67

Centrala Ljubljana.

Podružnice:

Celje, Đakovo, Maribor, Novi Sad,
Sarajevo, Sombor, Split.

Ispostava: Bled.

Dionička glavnica i pričuva

preko Din. 15.000.000.

Uloži nad Din. 150.000.000.

Ovlašteni prodavaoc srećaka državne
lutrije.

Prima uloške na knjižice, te ih ukamaćuje
najpovoljnije.

Oprema sve bankovne i burzovne poslove
povoljno, točno i brzo.

Nedvojbena obilježja

»Pravog FRANKOVOG: dodatka kavi- i to: ime »Frank« i »mlinac« naročito se ističu na novoj, smeđe-plavo-bijeloj etiketi, za kutlije.
»Pravi FRANK: s mlincem« nenadkriljiv je u aromi, teku i izdašnosti. —